

Frá ritstjórum

Íslenzka þjóðfélagið: Tímarit Félagsfræðingafélags Íslands hóf göngu sína 1. janúar 2010 og er fjórða útgáfuár þess því nú á enda. Tímaritinu var ætlað að endurspeglar fjölbreytileika íslensks þjóðfélags sem vettvangur rannsókna sem nálguðust margvísleg viðfangsefni á grundvelli ólíkra aðferðafræðilega hefða. Það er mat ritstjóra að það hafi að mörgu leyti tekist vel. Þær nítján greinar sem birst hafa í fyrstu fjórum árgöngum tímaritsins spanna allt frá jafnréttismálum til búferlaflutninga, frá afrekisþróttamönnum til atkvæðavægis og frá kúreka-myndum til stéttaskiptingar. Auk framlaga félagsfræðinga er þar að finna framlög fræðimanna á sviði afbrotafræði, kynjafræði, menntunarfræði, stjórnmálafræði, sálfræði, landfræði, viðskiptafræði og hagfræði. Niðurstöður byggja meðal annars á spurningakönnunum, djúpvíðtölum, opinberum gögnum, innihaldsgreiningu dagblaða, ljósvakamiðla og fjölmiðla, og kenningalegri greiningu. Um helmingur höfunda er með fasta stöðu við íslenska eða erlenda háskóla en um helmingur starfar á margvíslegum öðrum vettvangi eða stundar framhaldsnám í félagsfræði eða skyldum greinum.

Að þessu sinni birtast fjórar greinar í tímaritinu. Vífill Karlsson fjallar um orsakir búferlaflutninga á Vesturlandi fyrir og eftir bankahrun. Niðurstöður hans leiða í ljós að félagslegir þættir skipta meira máli en fjárhagslegir fyrir brottflutning Vestlendinga frá heima-högunum eftir bankahrun í samanburði við það sem gilti áður. Niðurstöður Guðrúnar Pétursdóttur gefa skýra mynd af upplifun fólks af erlendum uppruna af duldem fordómum og mismunum í garð innflytjenda á Íslandi. Yfirgnæfandi meirihluti þátttakenda af erlendum uppruna hafði upplifað fordómafulla hegðun gagnvart sér á síðustu tveimur vikunum fyrir framkvæmd rannsóknarinnar. Birgir Guðmundsson og Grétar Þór Eypórsson leitast við að skýra hugtakið pólitískt jafnrétti í tengslum við endurskoðun stjórnarskrárinnar. Þeir telja tillögur um breytingar á vægi atkvæða og á stjórnskipuninni, sem fram komu í stjórnlagaráði og á Alþingi 2012–2013, ekki hafa tekið fullnægjandi tillit til ólíkra sjónarmiða og hagsmuna fólks í mismunandi landshlutum. Loks sýna Fjóla Þórdís Jónsdóttir og Ingi Rúnar Eðvarðsson fram á mikinn kynbundinn mun á áhrifaþáttum starfsvals sál- og tæknifræðinga. Þættir á borð við laun og traust fyrirtækis réðu talsvert meiru um starfsval karla en konur lögðu meiri áherslu á að láta gott af sér leiða og að starfið væri fjölskylduvænt.

Alls bárust handrit til ritrýni um sextíu sinnum á fyrstu fjórum árum tímaritsins og hefur ritrýniferlið gengið vonum framan. Ritrýnar hafa almennt skilað af sér afbragðsgóðu verki þótt slík störf séu hvorki metin til launa né stiga í stigamatskerfi ríkisháskólanna. Höfundar hafa jafnframt almennt verið tilbúnir að leggja á sig umtalsverða vinnu til að mæta kröfum tímaritsins. Greinum sem ekki henta tímaritinu hefur vitaskuld verið hafnað og flestar birtar greinar hafa farið í gegnum tvær eða jafnvel þrjár umferðir ritrýni. Höfununarhlutfall er reiknað á grundvelli fjölda skipta sem handrit eru send til ritrýni og telst vera 70% á tímabilinu 2010–2013.

Þegar stofnað var til tímaritsins á haustdögum 2009 var talið að auðveldara yrði að festa

Það í sessi ef það yrði gefið út í prentuðu formi samhliða hinni rafrænu útgáfu í opnum aðgangi. Á þeim fjórum árum sem síðan eru liðin hafa rafræn tímarit rutt sér til rúms í mun ríkari mæli og rafræn útgáfa *Íslenska þjóðfélagsins* hefur fest sig í sessi. Auk prentaðra eintaka í eigu einstaklinga og bókasafna hafa greinar verið sóttar í rafrænu formi liðlega 28.000 sinnum fram til 31. desember 2013. Prentun er engu að síður stærsti einstaki kostnaðarliður tímaritsins og á næstu mánuðum verður í samráði við félagsmenn Félagsfræðingafélags Íslands tekin ákvörðun um það hvort prentaðri útgáfu verði haldið áfram enn um sinn.

Á síðustu misserum hefur talsverð umræða spunnist um útgáfu fræðitímarita á íslensku í alþjóðlegum fræðaheimi. Á ýmsum sviðum raunvísinda eru viðfangsefnin í eðli sínu alþjóðleg og engin ástæða til að takmarka útgáfu við hið örsmáa íslenska málsamfélag. Samfélag og menning eru hins vegar meginviðfangsefni rannsókna í félagsvísindum og íslenskt þjóðfélag er í sjálfu sér sérstakt fræðasvið með bæði séríslenska og alþjóðlega skírskotun. Þótt það kunnist að hljóma þversagnarkennt byggir sýnileiki greina á íslensku fyrir íslenskt fræðasamfélag engu að síður í sívaxandi mæli á skráningu íslenskra tímarita í alþjóðlega gagnabanka. Tímaritið er því skráð í Directory of Open Access Journals (DOAJ) og birtast greinar þess í Google Scholar. Þá hefur verið gerður samningur við EBSCOhost um vistun og dreifingu greina tímaritsins og unnið er að því að tímaritið verði skráð í fleiri alþjóðlega gagnabanka. Gríðarlegur fjöldi erlendra tímarita býður íslenskum fræðimönnum tækifæri til að taka þátt í hinu alþjóðlega fræðasamfélagi en *Íslenska þjóðfélaginu* er ætlað að vera einn helsti vettvangur hins íslenska fræðasamfélags félagsvísindafólks. Fyrstu fjögur árin hafa skilað tímaritinu talsvert áleiðis að því markmiði en endanlegur árangur mun ráðast á næstu árum.

Ingi Rúnar Eðvarðsson

Þóroddur Bjarnason